

GÜNEŞ ENERJİSİ

MADENCİLİK

MİKRO-HES

SERACILIK

DEMİR ÇELİK SANAYİ

SEKTÖREL ANALİZ RAPORU

DEMİR ÇELİK SANAYİ SEKTÖR RAPORU

Hazırlayan:

Sinan SARIKAYA

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı/ Uzman

İÇİNDEKİLER

1. DEMİR-ÇELİK SANAYİ TANIMI	5
1.1. Sektör Tanımı	5
1.2. Demir-Çelik İmalat Yöntemleri.....	5
1.3. Demir-Çelik Sanayi 'nde Teknolojik Gelişim ve Trendler.....	5
1.4. Demir-Çelik Sanayi'nde Ana Girdiler	6
1.5. Demir-Çelik Sanayi Ürünleri	6
1.6. Entegre Tesislerin Kurulumu.....	6
2. DÜNYADA DEMİR-ÇELİK SANAYİ.....	7
2.1. Dünya Demir-Çelik Üretimi.....	7
2.2. Dünya Demir Cevheri Rezervi - Milyon Ton	9
3. TÜRKİYE'DE DEMİR-ÇELİK SANAYİ	11
3.1. Genel Durum.....	11
3.2. Demir-Çelik Sanayi Kuruluşları	11
3.3. Türkiye Demir-Çelik Üretimi	12
3.4. Türkiye'nin Ürünlere ve Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi (2004-2009, Bin Ton)	13
3.5. Türkiye Demir-Çelik Sanayi Üretiminde Genel Maliyet Kalemleri (2005 Yılı).....	14
3.6. Türkiye Demir Madeni Yatakları (MTA)	15
4. TÜRKİYE DEMİR-ÇELİK SANAYİ DIŞ TİCARET VERİLERİ	17
4.1. İhracat Verileri	17
4.2. İthalat Verileri	18
5- TÜRKİYE DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜ 2013-2023 PROJEKSİYONU	21
6- TRB2 BÖLGESİ GENEL İSTATİSTİKİ VERİLER	23
6.1. Genel Göstergeler	23
6.2. TRB2 Bölgesi İstihdam Göstergeleri	24
6.3. TRB2 Bölgesi İşgücü Göstergeleri (15 + yaş)	24
6.4. Bölgenin Ulaşım İmkânları	25
6.5. TRB2 Bölgesi OSB Verileri	25
Tablo Dizini	26

1. DEMİR-ÇELİK SANAYİ TANIMI

1.1. Sektör Tanımı

Demir çelik sektörü, esas itibarıyla demir cevherinin yüksek fırınlarda veya hurdaların ark ocaklarında eritilmesiyle elde edilen slab ve kütüğün değişik işlemlerden geçirilerek istenilen kimyasal ve fiziksel özelliklere sahip mamüller üreten bir sektördür.

Başta inşaat, otomotiv, beyaz eşya ve demiryolu olmak üzere sektörün tüm mamul eşya üretimine doğrudan katkısı bulunmaktadır.

1.2. Demir-Çelik İmalat Yöntemleri

Çelik ürünleri üretimi için iki sistemden biri, demir cevherinden ham demir ve ham demirden çelik üretimi yöntemi, diğeri ise çelik hurdasından çelik üretimi yöntemidir.

Entegre tesislerde demir-çelik üretim süreci, demir cevherinin kırma, eleme, sinterleme işlemleri sonucunda hazırlanması veya parça cevherin doğrudan doğruya yüksek fırına sarjı ile başlamaktadır. Yüksek fırınlarda kok kömürünün yardımı ile demir oksit haline gelen cevherin oksijeni alınarak indirgenmekte ve sıvı ham demir elde edilmektedir.

Çelik, sıvı ham demir içinde yüksek oranda bulunan; karbon, silisyum, fosfor, kükürt gibi elementler istenilen ölçüde artırılarak ve gerekli alaşım maddeleri ilave edilerek üretilmektedir. Bunun için farklı çelik üretim metotları bulunmaktadır. En çok kullanılanları;

- Siemens-Martin Ocakları ile-SM (OH)
- Bazık Oksijen Fırınları ile- BOF
- Elektrik Ark Ocakları -EAO ile,

çelik üretim metotlarıdır.

1.3. Demir-Çelik Sanayi 'nde Teknolojik Gelişim ve Trendler

Entegre tesislerdeki en önemli üretim aşaması yüksek fırınlardır. Yüksek fırınlarda;hammadde girdilerinde iyileştirme, yüksek fırın teçhizatında geliştirme, daha yüksek hava sıcaklıklarına erisme, kaliteli refrakter kullanımı, daha gelişmiş soğutma sistemleri, oksijen yakıt enjeksiyon sistemleri tatbiki ve daha iyi proses kontrol tekniklerininuygulanması, düşük kok sarfiyatına erismek için yapılan uygulamalardır.Ham demirin konvertör öncesi kükürt, silis ve fosfordan arındırılması işlemleri son zamanlarda yaygınlaşırken, konvertör sonrasında çeligin potada metalurjik özelliklerini kazanmasına ağırlık verilmiştir.

Elektrik ark ocagına dayalı tesislerde ise; hurdalar ark ocaklarında ergitilerek istenilen kimyasal bileşimde çelik elde edilmektedir. Bu üretim yöntemindeki en önemli üretim aşaması elektrik ark ocagıdır. Günümüzde 70-100 ton/döküm kapasiteli, UHP (ultra yüksek güç) türü, döküm zamanı 60-90 dakika düzeyinde olan modern elektrik ark ocakları bulunmaktadır.

Elektrik Ark Ocaklı (EAO) üretimdeki büyümenin nedeni, bu tür tesislerin yassı ürünler piyasasına girişini olanaklı kılan teknolojik gelişmelerdir. EAO'lu üreticiler, yassı ürün üreten entegre tesislere kıyasla daha düşük sermaye maliyeti ve daha düşük tesis boyutları ile yassı ürün piyasasına girebilmektedirler.

1.4. Demir-Çelik Sanayi'nde Ana Girdiler

Demir çelik sektöründe ana girdi olarak;

- Demir cevheri
- Hurda
- Enerji

kullanılmaktadır.

1.5. Demir-Çelik Sanayi Ürünleri

Demir Çelik Sektörü kapsamında yer alan ürünler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır:

I- Hammadde ve Yarı Mamul

Pik Demir, Kütük Demir

II- Uzun Hadde Mamulleri

Demir Çelik Çubuk, Demir Çelik Profil

Filmaşın, Tel, Çivi

III- Yassı Hadde Mamulleri

Sıcak Haddelenmiş Yassı Ürünler, Soğuk Haddelenmiş Yassı Ürünler

Kaplanmış Yassı Ürünler

IV- Demir Çelikten Mamul Eşya

Boru, Boru Bağlantı Parçaları

İnşaat Aksamı, Dövme Taslak, Döküm Mamul

Demet, Tel ve Halat, Zincir, Radyatör, Hurda

1.6. Entegre Tesislerin Kurulumu

Entegre Demir-Çelik Tesislerinin kurulması aşağıdaki ana etkenlere bağlıdır;

Demir cevherine yakınlık

Enerji kaynaklarına yakınlık(kömür(kok), doğalgaz, vb.)

Demiryollarının, limanların varlığı

Pazar kaynaklarına yakınlık

Jeopolitik etkenler

2. DÜNYADA DEMİR-ÇELİK SANAYİ

2.1. Dünya Demir-Çelik Üretimi

Dünya demir-çelik üretiminde ilk sırayı Çin Halk Cumhuriyeti ve onu sırasıyla Japonya, Rusya ve A.B.D. takip etmektedir. 2009 yılı dünya çelik üretimi 1.219. 700.000 ton olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında bu üretimin 567.2842.000 tonluk bölümü Çin tarafından üretilmiştir. Türkiye ise dünyada 25.304.000 tonluk üretimiyle yaklaşık % 1,9'luk bir paya sahiptir.

Mevcut durum itibarıyla Türkiye, dünyadaki 64 çelik üreten ülke arasında 10. sırada, Avrupa'daki çelik üreticileri arasında ise Almanya'dan sonra 2. sırada yer almaktadır. Ülkemizde çelik üretim artışının, Çin ve Hindistan gibi büyük üreticilerin üretim artışlarının ardından üçüncü sırada yer alması, Türkiye'nin demir çelik üretiminde belli bir seviyeye geldiğini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Dünya genelinde toplam ekonomik faaliyetlerin artması ve ülke ekonomilerindeki büyümenin bir yansıması olarak konuta olan ihtiyacın, otomobile olan talebin ve başta beyaz eşya olmak üzere diğer demir çelik ürünleri talebinin her geçen gün büyük bir hızla artması dünya toplam çelik üretimini de artırmaktadır.

Dünya ham çelik üretimi (bin ton) /Ocak-Ekim Dönemi Kaynak:DÇÜD

	ÜLKELER	2009	2008	% değişim
1.	Çin Halk C.	51.747	36.333	42,4
2.	Japonya	8.795	10.097	-12,9
3.	A.B.D.	5.921	6.759	-12,4
4.	Rusya	5.607	4.514	24,2
5.	Hindistan	4.860	4.805	1,1
6.	G.Kore	4.579	4.611	-0,7
7.	F.Almanya	3.453	3.881	-11,0
8.	Brezilya	2.797	2.897	-3,5
9.	Ukrayna	2.660	1.861	42,9
10.	TÜRKİYE	2.279	1.815	25,5
11.	İtalya	2.165	2.571	-15,8
12.	Fransa	1.369	1.637	-16,3
13.	Tayvan	1.240	1.518	-18,3
14.	İspanya	1.140	1.356	-15,9
15.	Meksika	1.115	1.226	-9,1
16.	İngiltere	1.034	1.082	-4,4
17.	İran	890	799	11,4
18.	Kanada	780	1.063	-26,6
19.	Güney Afrika	700	645	8,5
20.	Polonya	690	660	4,5
21.	Belçika	640	936	-31,7

22.	Avusturya	626	706	-11,4
23.	Avustralya	620	624	-0,6
24.	Hollanda	522	510	2,3
25.	Suudi Arabistan	440	415	6,1
26.	Arjantin	431	481	-10,4
27.	Kazakistan	410	360	13,9
28.	Mısır	408	477	-14,4
29.	Çek Cumhuriyeti	394	405	-2,7
30.	Slovakya	374	250	49,6
31.	Finlandiya	351	401	-12,4
32.	İsveç	319	428	-25,6
33.	Venezuela	305	361	-15,4
34.	Luxembourg	235	182	28,9
35.	Yunanistan	210	198	6,1
36.	Romanya	180	404	-55,4
37.	Beyaz Rusya	177	216	-18,1
38.	Sırbistan	158	64	147,1
39.	Macaristan	154	160	-3,8
40.	Şili	130	95	37,0
41.	Portekiz	119	119	0,0
42.	İsviçre	106	79	35,1
43.	Kolombiya	100	98	2,4
44.	Katar	90	130	-30,6
45.	Bulgaristan	75	91	-17,1
46.	Peru	75	101	-25,7
47.	Moldova	73	77	-5,2
48.	Yeni Zelanda	71	55	27,7
49.	Özbekistan	65	59	10,2
50.	Bosna-Hersek	64	63	1,5
51.	Norveç	62	55	12,7
52.	Libya	50	105	-52,5
53.	Trinidad and Tobago	43	35	23,0
54.	Slovenya	40	63	-36,6
55.	Fas	37	43	-14,0
56.	Letonya	36	36	0,0

57.	Cezayir	35	54	-35,4
58.	Guatemala	30	36	-16,0
59.	Makedonya	25	28	-9,3
60.	Küba	25	30	-16,1
61.	Ekvator	25	16	57,2
62.	Uruguay	8	8	-2,4
63.	El Salvador	7	7	6,1
64.	Hırvatistan	6	8	-28,6
65.	Paraguay	6	6	1,7
66.	Zimbabve	0	0	-
Toplam		112 177	99 202	13,1

Ocak-Nisan Döneminde En Fazla Ham Çelik Üreten Ülkeler ('000 ton) Kaynak:DÇÜD

	ÜLKELER	2010	2009	% değişim
1.	Çin	213.865	170.589	25,4
2.	ABD	35.499	23.331	52,2
3.	Japonya	26.403	15.783	67,3
4.	Hindistan	21.649	19.692	9,9
5.	Rusya	21.370	17.236	24,0
6.	Güney Kore	18.039	14.148	27,5
7.	Almanya	14 815	9.150	61,9
8.	Tayvan	11.311	4.465	153,4
9.	Ukrayna	11.038	8.960	23,2
10.	Brezilya	10.674	6.730	58,6
11.	İtalya	8.803	6.434	36,8
12.	Türkiye	8.475	7.621	11,2
13.	İspanya	5.860	4.278	37,0
14.	Meksika	5.567	4.165	33,7
15.	Fransa	5.188	3.757	38,1
16.	Kanada	4.307	2.950	46,0
17.	İran	3.914	3.903	0,3
18.	İngiltere	3.465	2.775	24,9
19.	Güney Afrika	2.750	2.184	25,9
20.	Polonya	2.510	1.926	30,3
Toplam		467 804	354 951	31,8

2.2. Dünya Demir Cevheri Rezervi - Milyon Ton

Ülkeler	Tüvenan cevher		Demir içeriği	
	Rezerv	Baz rezerv	Rezerv	Baz rezerv
ABD	16.000	25.000	3.800	6.000
Avustralya	18.000	32.200	11.300	20.100
Brezilya	11.000	17.000	6.500	10.000
Kanada	12.000	26.000	4.600	10.000
Çin H.C.	25.000	49.700	7.500	14.900
Hindistan	5.400	12.000	3.300	6.300
Kazakistan	7.600	9.300	2.800	3.500
Liberya	900	1.600	500	800
Moritanya	400	700	200	300
Rusya	34.300	42.000	12.700	15.600
Güney Afrika	4.000	9.300	2.500	5.900
İsveç	3.000	4.600	1.600	2.400
Ukrayna	21.800	27.000	8.000	10.000
Diğer	7.400	16.000	2.300	6.300
TOPLAM	167.000	272.000	68.000	112.000

Kaynak:U.S.Geological Survey, Mineral Commodity Summaries, 1998

3. TÜRKİYE'DE DEMİR-ÇELİK SANAYİ

3.1. Genel Durum

Türk demir çelik sektörü, 2009 yılında 25.3 milyon ton ham çelik üretimi ve 12.013.709 ton ihracatı ile Gayri Safi Milli Hâsılanın % 3'üne, endüstriyel sektörlerdeki toplam istihdamın % 1'ine, toplam ihracatın % 12 sine sahip bulunmaktadır. Bu yönü ile sektör en çok ihracat yapan sektörler arasında, 3. sırada yer almaktadır.

2008 yılında 40.419.600 tonluk ham çelik üretim kapasitesinin %72 si (28.402.600 tonluk bölümü) uzun ürünlere, % 28 i (11.300.000 tonluk bölümü) yassı ürünlere ve %1.8'ini ise (717.000 tonluk bölümü) vasıflı çelik ürünlerine yönelik çelik üretimine ait bulunmaktadır.

Demir Çelik sektöründe nihai mamul üretim miktarı 2009 yılında 2008 yılına göre % 5.6 oranında düşüşle 25.3 milyon ton; nihai mamul tüketim miktarı ise 2008 yılında 2007 yılına göre % 10 oranında azalarak 21.3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde 2009 yılında 12.013.709 ton demir çelik ürün ihracatına karşın 7.941.716 ton ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir. ithalatı en çok yapılan ürün grubu yassı ürünler olup, ihracatta ise kapasite ve üretim artışından dolayı uzun ürünler başı çekmektedir. Çelik üretiminin başlıca girdi kalemleri olan hurda, demir cevheri ve kömür üretimlerinin ülkemizde yetersiz olması, bu ürünlerde yurtdışına bağımlılığın süreceğini göstermektedir.

3.2. Demir-Çelik Sanayi Kuruluşları

Türkiye'de bugün yüksek fırına dayalı üretim yapan 3 entegre tesisin kamu hisseleri de özelleştirme yoluyla özel sektöre devredilmiş durumdadır. Sektörde ana ürün olarak uzun, yassı ve vasıflı çelik üretilmektedir. Yassı ve vasıflı çelik üretimi önemli sanayi alt sektörlerine girdi sağlarken uzun çelik üretimi genelde inşaat sektörüne hammaddesağlamaktadır.

Türkiye'de çeliğin yaklaşık %25'i entegre, %75'i ise hurdaya dayalı ark ocaklı tesislerde üretilmektedir.

Türkiye Çelik Haritası / Steel Map of Turkey

Sektör, Türkiye’de yüksek fırına dayalı üretim yapan 3 entegre tesis, 21 elektrik ark ocaklı tesis ve 150 civarında haddeha- ne ile üretim gerçekleştirilmektedir.

Türkiye’de çıkarılan demir madeni; Ereğli (Zonguldak-Erdemir), Karabük (Karabük-Kardemir)ve İskenderun(Hatay-İsdemir) Demir Çelik Fabrikası’nda işlenir.

İSDEMİR : Uzun mamul üretimi yapmaktadır , yassıya dönüşüm işlemleri devam etmektedir(2012 yılına kadar) , 2006 yılında özelleşti(oyak grubu). Hem uzun hem de yassı üretim yapacak..

ERDEMİR : Yassı mamul üretimi yapmaktadır—2006 yılında özelleşti(oyak grubu)

KARDEMİR: Uzun mamul(özel sektör)

Mevcut Kuruluşlardaki İstihdam Verileri

Demir Çelik Sektöründe istihdam durumu yıllık olarak değerlendirildiğinde, sektör 2008 yılının üçüncü çeyreğinde dünyada yaşanmaya başlayan küresel mali krizden olumsuz olarak etkilenmesi sebebiyle üretim miktarındaki gerilemeye paralel olarak istihdam oranı da %12 gerileyerek 29.000 kişiye düşmüştür.

Ayrıca, çelik boru sektöründe 5.500 kişi, döküm sektöründe 35.000 kişi, bakır sektöründe 15.000 kişi ve alüminyum sek- töründe 30.000 kişi olmak üzere sektörler toplamında tahminen 114.500 kişi istihdam edilmektedir.

3.3. Türkiye Demir-Çelik Üretimi

Türkiye’nin 2000 yılında 14,3 milyon ton olan çelik üretimi dünyada yaşanan küresel mali krize rağmen en az oranda etki- lenerek, 2009 yılında bir önceki yıla göre % -5.6 azalarak 25,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Sektörde 2001 yılından 2009 yılına kadar üretim artışı yıllık ortalama % 10 olarak gerçekleşmiştir.

Türk Demir- Çelik Sektörünün Yıllara Göre Ham Çelik Üretimi (Milyon Ton)

1991	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
9.336	12.745	14.325	20.964	23.308	25.761	26.8	25.3

3.4. Türkiye'nin Ürönlere ve Yöntömlere Göre Ham Çelik Üretimi (2004-2009, Bin Ton)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	%Değişim (08/09)
UZUN	17.084	17.492	19.707	21.505	22.650	20.540	-9,3
YASSI	3.032	3.092	3.135	3.726	4.156	4.763	14,6
VASIFLI	362	377	466	523	-	-	-
TOPLAM	20.478	20.964	23.308	25.754	26.806	25.303	-5,6
EA0/EAf	14.646	14.847	17.131	19.362	19.772	17.741	-10,3
BOF	5.832	6.177	6.177	6.392	7.034	7.562	7,5
TOPLAM	20.478	20.964	23.308	25.754	26.806	25.303	-5,6

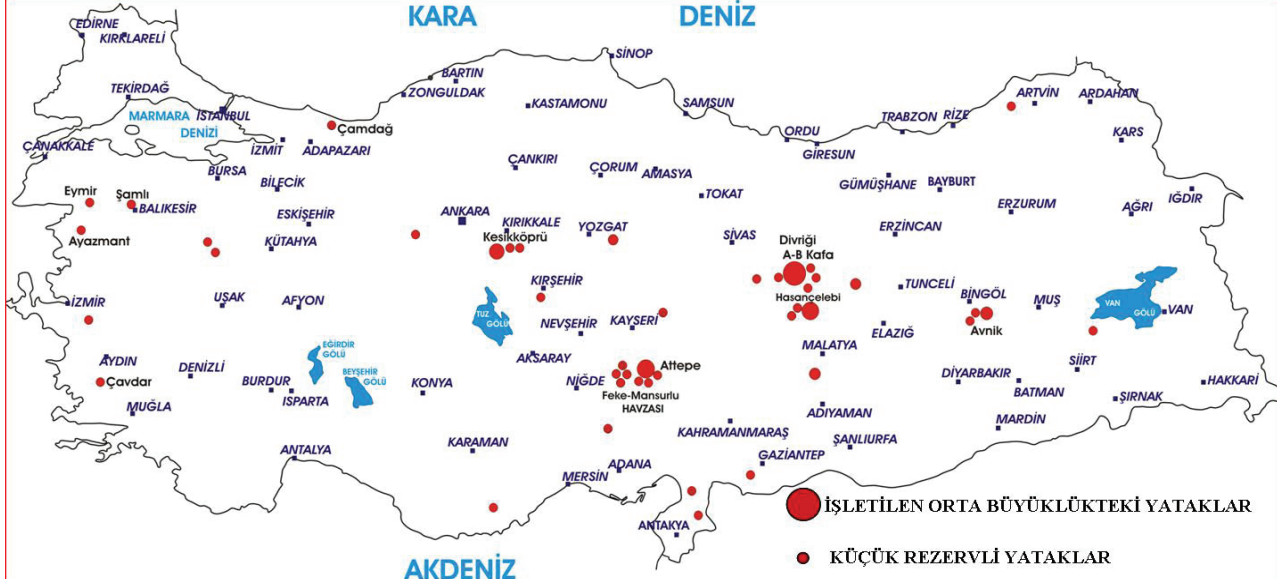
3.5. Türkiye Demir-Çelik Sanayi Üretiminde Genel Maliyet Kalemleri (2005 Yılı)

Sinai ve Ticari Maliyetler					
Ana Mal Birimi: Uzun ürünler					
	2005			2005	
	Pay(%)			Pay(%)	
	EA0	ENTEGRE		EA0	ENTEGRE
Sinai Maliyet	98,4	93,1	Ticari Maliyet	1,6	6,9
-Hammade-Malzeme-ler	81,5	69	-Genel İdare Gider-leri	0,2	3,6
-Enerji	8,1	4,5	-Satış ve Pazarlama Giderleri	0,6	0,7
-Direkt İşçilik	1,2	4,6	-Finansman Gider-leri	0,8	1,8
-Endirekt İşçilik	1,4	7,7	-Diğer	-	0,8
-Amortisman	1,6	5,7			
-Diğer	4,6	1,7			

Kaynak: Ana Metal Sanayi Özel İhtisas Komisyon Raporu- DPT 9.KALKINMA PLANI(2007-2013)

3.6. Türkiye Demir Madeni Yatakları (MTA)

Çıkarıldığı yerler: Divriği –Gürün (Sivas), Hekimhan-Hasan çelebi (Malatya), Çam dağı (Sakarya) , Edremit-Havran-Ey-mir-Ayvalık-Ayazmant (Balıkesir), Torbalı(İzmir), Simav- (Kütahya), Kırıkkhan-Payas(Hatay), Bingöl,Kahramanmaraş,Düzce, Kayseri.

- Doğu Anadolu Bölgesi demir madeni bakımından Türkiye’de ilk sırada gelmektedir.

4. TÜRKİYE DEMİR-ÇELİK SANAYİ DIŞ TİCARET VERİLERİ

4.1. İhracat Verileri

Ülkemiz, 2009 yılında 18.740.580 ton demir çelik ürün ihracatına karşın, 10.441.896 ton demir çelik ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir. İthalatı en çok yapılan ürün grubu yassı ürünler olup, ihracatta ise kapasite ve üretim artışından dolayı uzun ürünler başı çekmektedir. 2009 yılında ihracat oranı 2008 yılına göre miktar olarak % 6,1, değer olarak da % 41,1 oranında gerilemiştir.

Tablo: Demir Çelik Ürün İhracatı (2008-2009)

	2008		2009		% Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
Yarı Ürünler	2.500.996	2.063.201	2.426.142	1.000.141	-3,0	-51,5
Yassı Ürünler	1.367.748	1.405.723	1.647.778	946.412	20,5	-32,7
Uzun Ürünler	12.937.403	11.253.101	11.790.784	5.523.437	-8,9	-50,9
Borular	1.675.181	1.911.434	1.522.176	1.430.266	-9,1	-25,2
Diğerleri	1.474.543	3.822.388	1.353.700	3.113.453	-8,2	-18,5
Toplam	19.955.871	20.455.847	18.740.580	12.013.709	-6,1	-41,3

Kaynak:DÇÜD

Tablo : Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir Çelik İhracatı (2008-2009)

	2008		2009		%Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
ABD	819.661	784.050	347.156	252.768	-57,6	-67,8
AB-27	4.353.912	5.177.589	2.711.461	2.596.046	-37,7	-49,9
BDT	199.008	449.571	97.453	190.848	-51,0	-57,5
Uzak Doğu	661.762	485.881	1.724.344	778.939	160,6	60,3
Orta Doğu	10.195.880	9.505.708	6.843.462	3.715.946	-32,9	-60,9
Kuzey Afrika	1.738.865	1.750.927	4.873.511	2.777.986	180,3	58,7
Diğer	1.986.783	2.302.121	2.143.193	1.701.176	7,9	-26,1
Toplam	19.955.871	20.455.847	18.740.580	12.013.709	-6,1	-41,3

Kaynak:DÇÜD

2009 yılında en yüksek demir-çelik ürün ihracatı değer olarak sırasıyla Orta Doğu, Kuzey Afrika ve AB-27 ülkelerine yapılmıştır.

Tablo : Türkiye'nin Pik, Ferro Alyaj, Sünger Demir, Hurda ve Cevher İhracatı

Ürünler	2008		2009		% Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
Pik Demir	10.372	6.198	10.616	4.482	2,4	-27,7
Ferro Alyaj	42.206	72.226	81.433	72.192	92,9	0,0
Sünger Demir	10	40	120	112	1.100,0	180,0
Hurda	77.643	135.336	66.673	89.130	-14,1	-34,1
Demir Cevheri	4.163	467	3.360	188	-19,3	-59,7
Taşkömürü	56.558	19.363	1.913	532	-96,6	-97,3

(2008-2009) , Kaynak:DÇÜD

2009 yılında 2008 yılına göre hammadde ihracatı miktar olarak % 96,6, değer olarak % 97,3'e gerilemiştir.

4.2. İthalat Verileri

Çelik üretiminin başlıca girdi kalemleri olan hurda, demir cevheri ve kömür üretimlerinin ülkemizde yetersiz olması, bu ürünlerde yurtdışına bağımlılığın süreceğini göstermektedir. Demir-çelik ürünlerinde 2009 yılı ithalatı değer olarak 7,94 milyar \$ gerçekleşmiş olup, bu ithalatın % 53,4'ü yassı ürünlerden oluşmuştur.

Tablo: Demir Çelik Ürün İthalatı (2008-2009),

	2008		2009		% Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
Yarı Ürünler	3.849.141	3.219.773	3.628.868	1.478.488	-5,7	-54,1
Yassı Ürünler	8.006.610	8.247.763	5.575.540	4.243.729	-30,4	-48,5
Uzun Ürünler	1.068.654	1.423.406	771.640	777.012	-27,8	-45,4
Borular	322.498	585.729	225.338	386.667	-30,1	-34,0
Diğerleri	340.454	1.536.818	240.510	1.055.820	-29,4	-31,3
Toplam	13.857.357	15.013.489	10.441.896	7.941.716	-23,1	-47,1

Kaynak:DÇÜD

Tablo : Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir-Çelik İthalatı (2008-2009)

	2008		2009		% Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
ABD	30.624	100.983	34.549	109.810	12,8	8,7
AB-25	4.379.925	5.863.766	3.936.784	3.777.062	-10,1	-35,6
BDT	7.329.661	6.305.399	5.312.952	2.524.846	-27,5	-60,0
Uzak Doğu	1.273.689	2.116.988	736.505	1.187.716	-42,2	-43,9
Orta Doğu	18.264	25.418	10.837	13.730	-40,7	-46,0
Kuzey Afrika	263.260	238.188	163.966	105.222	-37,7	-55,8
Diğer	291.934	362.747	246.303	223.330	-15,6	-38,4
Toplam	13.857.357	15.013.489	10.441.896	7.941.716	-23,1	-47,1

2009 yılında miktar olarak en yüksek demir-çelik ürün ithalatı sırasıyla BDT, AB-25 ve Uzak Doğu ülkelerinden yapılmıştır.

Tablo : Türkiye'nin Pik, Ferro Alyaj, Sünger Demir, Hurda ve Cevher İthalatı

Ürünler	2008		2009		% Değişim	
	Ton	1000\$	Ton	1000\$	Miktar	Değer
Pik Demir	802.741	468.674	771.680	227.954	-3,9	-51,4
Ferro Alyaj	388.762	920.847	314.662	435.501	-19,1	-52,7
Sünger Demir	88.471	34.543	76.617	18.945	-13,4	-45,2
Hurda	17.414.983	8.961.209	15.638.653	4.232.117	-10,2	-52,8
Demir Cevheri	5.021.601	749.438	7.771.658	902.329	54,8	20,4
Taşkömürü	19.489.304	3.302.586	20.362.333	3.046.428	4,5	-7,8

(2008-2009) , Kaynak:DÇÜD

Demir elik sektöründe, ağırlıklı olarak ithal girdi kullanılmaktadır. Elektrik Ark Ocaklı (EAO) kuruluşlarda hammadde olarak kullanılan hurdanın %70 civarındaki bölümü ithal edilmektedir. 2009 yılında 15.638.000 ton hurda ithal edilmiş ve bu ithalatın büyük bir kısmı ABD, Rusya, Ukrayna ve AB (27) lkelerinden yapılmıştır. Entegre tesislerde ise, hammadde olarak kullanılan demir cevherinin %60'ı (7.771.658 ton) ve metalurjik kok kömürü üretiminde kullanılan taş kömürünün %90 civarındaki bölümü (20.362.333 ton) ithal edilmiştir.

5- TÜRKİYE DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜ 2013-2023 PROJEKSİYONU

Türkiye'nin, 2015 yılına kadar, yassı-uzun ürün arz-talep dengesizliğinden kaynaklanan sorunları önemli ölçüde geride bırakması ve demir-çelik sektörünün ödemeler dengesi açığını kapatma yönünde önemli katkı sağlar konumda olması; uzun vadede ise vasıflı, paslanmaz ve yapısal çelik gibi katma değeri yüksek ürünlerin, üretim ve tüketim paylarını artırması öngörülmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin deprem bölgesinde olması nedeniyle yapısal çeliğe yönelik tüketim alışkanlıklarının yerleşmesi sonucunda ciddi üretim kapasitelerine ulaşması beklenmektedir. Söz konusu gelişmelerle birlikte, 15-20 yıllık dönemde halen dünya çelik üretiminde 10. sırada olan Türkiye'nin ilk 8 ülke arasına girmesi tahmin edilmektedir.

6- TRB2 BÖLGESİ GENEL İSTATİSTİKİ VERİLER

6.1. Genel Göstergeler

	Bitlis	Hakkâri	Muş	Van	TRB2 Bölgesi	Türkiye	Bölge/ Türkiye
Nüfus (Kişi)	326.897	258.590	404.309	1.004.369	1.994.165	71.517.100	% 2,79
Nüfus Yoğunluğu	46	36	50	52	48	91	% 52,75
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	-3	48	-3	25	18	13	-
Aldığı Göç (Kişi)	11.721	7.801	10.058	21.187	50.767	2.273.492	-
Verdiği Göç (Kişi)	20.957	6.981	25.896	30.275	84.109	2.273.492	-
Net Göç (Kişi)	-9.236	820	-15.838	-9.088	-33.342	-	-
Şehir Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)	51,60	55,40	34,20	51,20	48,40	75,00	-
Yüz ölçümü (Km²)	6.707	9.521	8.196	19.069	43.493	814.578	% 5,34
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası	79	77	81	75	26	-	-
Kişi Başına Düşen GSYİH Miktarı (\$)	646	836	578	859	764	2.146	% 35,61

6.2. TRB2 Bölgesi İstihdam Göstergeleri

	TRB2 Bölgesi		Türkiye
	2007	2008	2008
Toplam işgücü (bin)	372	425	23.805
Tarım Sektörü İstihdam Oranı (%)	46,00	34,30	23,70
Sanayi Sektörü İstihdam Oranı (%)	11,60	13,70	26,80
Hizmet Sektörü İstihdam Oranı (%)	42,50	52,20	49,50

6.3. TRB2 Bölgesi İşgücü Göstergeleri (15 + yaş)

	TRB2 Bölgesi	Türkiye
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (bin)	1.093	50.772
İşgücü (bin)	425	23.805
İstihdam (bin)	364	21.194
İşsiz (bin)	60	2.611
İşgücüne dâhil olmayan nüfus (bin)	668	26.967
İşgücüne katılma oranı (%)	38,90	46,90
İşsizlik oranı (%)	14,20	11,00
İstihdam oranı (%)	33,30	41,70
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	19,80	13,60

6.4. Bölgenin Ulaşım İmkânları

Van İli Saray İlçesi Kapıköy Sınır Kapısı'na giden mevcut demiryolu ulaşımı,

TCDD'nin, Van Gölü feribot bağlantısı ile, İran'a tarifeli seferler düzenlemesi,

İstanbul-Tahran arasında haftada bir gün tren seferi,

Trans Asya treni ile Van-Tebriz arasında haftada bir gün tren seferi,

İran ile Suriye arasındaki demiryolu bağlantısı bölgemizden transit geçmektedir,

Yurt içi yolcu ve yük taşımacılığında ise Vangölü Expressi trenleri, Haydarpaşa – Tatvan arasında haftada 2 gün sefer düzenlemektedir,

Van Ferit Melen Havaalanı

THY, Anadolu Jet, Sun Expres ve Pegasus ile İstanbul, Ankara, Antalya ve İzmir'den karşılıklı seferler,

Muş Havaalanı

THY ile İstanbul ve Ankara'ya karşılıklı seferler,

6.5. TRB2 Bölgesi OSB Verileri

Van, Muş ve Bitlis illeri'nde birer adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bulunmaktadır.

Van ve Muş illerine ait OSB'ler faaliyet halindedir. Bitlis OSB ise yakın süreçte hizmet vermeye başlayacaktır.

Van OSB; faal üretim halinde olan 43 firma, üretime ara veren 10 firma, deneme üretimi yapan 8 firma, inşaatı biten 4 firma, inşaatı devam eden 15 firma, temel durumunda olan 3 firma mevcut olup, toplamda 95 parselde 83 firma ile faaliyetini sürdürmektedir. Toplam istihdam sayısı 790 kişidir. Van OSB 3.tap çalışması yapılan imar planına göre değişik metre karelerde 51 adet sanayi parseli oluşturulmuş olup imar planı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Küçük Sanatlar ve Sanayi Bölgeleri ve Siteleri Genel Müdürlüğü) tarafından tasdik edilmiştir. Şu an itibariyle altyapı projeleri ve keşifleri hazırlanmaktadır. 08.04.2010 tarihi itibari ile toplam 70 firma 3.etap için başvuruda bulunmuştur.

TABLO DİZİNİ

Dünya ham çelik üretimi (bin ton) /Ocak-Ekim Dönemi	7
Ocak-Nisan Döneminde En Fazla Ham Çelik Üreten Ülkeler ('000 ton)	7
Ocak-Nisan Döneminde En Fazla Ham Çelik Üreten Ülkeler ('000 ton)	9
Dünya Demir Cevheri Rezervi	10
Türkiye Demir-Çelik Sanayi Üretiminde Genel Maliyet Kalemleri (2005 Yılı)	14
Ürünler ve Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi	14
Demir Çelik Ürün İhracatı (2008-2009).....	17
Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir Çelik İhracatı (2008-2009)	17
Türkiye'nin Pik, Ferro Alyaj, Sünger Demir, Hurda ve Cevher İhracatı	18
Demir Çelik Ürün İthalatı (2008-2009),	18
Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir-Çelik İthalatı (2008-2009)	19
Türkiye'nin Pik, Ferro Alyaj, Sünger Demir, Hurda ve Cevher İthalatı	19
Genel Göstergeler	23
TRB-2 Bölgesi İstihdam Göstergeleri.....	24
TRB2 Bölgesi İşgücü Göstergeleri	24

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
Şerefiye Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad. No: 27 Merkez / VAN